

የሐጅ ኢፈፃፀም አጭር ማብራሪያ

አማርኛ

أمهري

ምስጋና የአለማት ጌታ ለሆነው አላህ የተገባ ነው። ሶላትና ሰላም በነብያችን ሙሐመድ፣ በቤተሰቦቻቸውና በባልደረቦቻቸውም ላይ ሁሉ ይሰፈን።

ከዚህ በመቀጠል ፡

ይህ የሐጅን አፈፃፀም የሚያብራራ አጠር ያለ መልዕክት ነው። አንድ ሐጅ አድራጊ በአብዛኛው ሊፈፀመው የሚገባውን ለማብራራት ጥረት አድርገናል።

ለተከበረው አላህ ጥርት ተደርጎ የተዘጋጀና ለአጠቃላይ ለሙስሊሙ ማህበረሰብም ጠቃሚ እንዲያደርግልን አላህን እንጠይቀዋለን።

የአስላማዊ አስተምህሮቶችን በተለያዩ ቋንቋዎች አገልግሎት ማህበር የዕውቀት ዘርፍ ኮሚቴ

የመጀመሪያው፡ የአምልኮን ተቀባይነት
የሚያስገኙ መስፈርቶች

ሁለት መስፈርቶች እስካልተሟሉ ድረስ አምልኮ አላህ ዘንድ ተቀባይነት አይኖረውም።

1 ኢክላስ (ሰራን ፍፁም ለአላህ ብቻ ማድረግ)

ይህም ሰራው የአላህን ፊትና የመጨውን አለም ምንዳለማችን ታሰቦ መስራት አለበት። **የበላይ የሆነው አላህ እንዲህ ብሏል፡**

"لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا ۚ يُخْلِصُ مَن يَشَاءُ ۚ لَئِذَا دُفِنَ أَخِي

አላህን ሃይማኖትን ለእርሱ ብቻ አጥሪዎች፤ ቀጥተኞች ሆነው ሊገቡት እንጂ ያልታዘዙ ሲሆኑ (ተለያዩ)¹

ነቢዩም የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈንና እንዲህ ብለዋል፡- "ሥራዎች (የሚለኩት) በኒያ ብቻ ነው። ሁሉም ሰው የሚያገኘው የነየተውን ላይ (1907)እና ሙስሊም በ (1)ነው።" ቡካሪ በ ዘግበውታል።

2 ሁለተኛው፡ በንግግርም ይሁን በተግባር ስራችን ነቢዩን የተከተለ መሆን አለበት።

ነቢዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈንና) እንዲህ ብለዋል፡ "በዚህ ጉዳያችን ከእርሱ ያልሆነን አዲስ መጤ ያመጣ ይዘት የመጣው አዲስ ፈሊጥ ውድቅ ነው።" በሌላ የሙስሊም (1718)ሙስሊም በ (2697)ቡካሪ በ በርሱ ላይ የኛ ትዕዛዝ የሌለበትን ነገር" (1718)ዘገባ በ የሰራ ሰው ሰራው ወደርሱ ተመላሽ ነው።

1- የቁርአን አንቀፁ ትርጓሜ፡ ወደርሱና ወደ አምልኮው በመዞር ከርሱ ውጪ ያሉ አካላትን እንድትተወ እንጂ ሌላ አልታዘዘችሁም ማለት ነው። ተፍሲር ሰዕዲይ (ገፅ 538)

هدية
HÄDIYAH

የሐጅ አፈፃፀም አጭር ማብራሪያ

የመጀመሪያው፡ የመዋቂት (የኢሕራም
ማድረጊያ ጊዜና ስፍራዎች) ህግጋት፡

1 መዋቂት (የኢሕራም ማድረጊያ ሰፍራዎች): ማለት ሐጅ ወይም ዑምራ ማድረግ የፈለገ ሰው ነቢዩ (የአላህ ሶላትና ሰላም በርሳቸው ላይ ይሰፈንና) ኢሕራም እንዲደረግበት የወሰኑዋቸው ሰፍራዎች ናቸው።

2 ከነዚህ ሰፍራዎች መካከል በእንዲ በኩል ሐጅን ወይም ዑምራን ነይቶ የሚያልፍ ሰው ከዛ ሰፍራ ኢሕራም ማድረግ ግዴታው ነው። ያለ ኢሕራምም ያንን ሰፍራ ማለፍ አይፈቀድለትም።

3 ከነዚህ ኢሕራም ማድረጊያ ሰፍራዎች መካከል ወደ መካ ቅርብ የሆነ ሰው የርሱ ኢሕራም ማድረጊያ ሰፍራው (ሚቃቱ) ያለበት ሰፍራ ነው። ሐጅን ወይም ዑምራን ኢሕራም የሚያደርገው ካለበት ሰፍራ ሆኖ ነው።

4 የመካ ነዋሪዎችና በመካ የሚኖሩ ሰዎችም ለሐጅ ኢሕራም የሚያደርጉት ከመካ ነው። ለዑምራ ኢሕራም ማድረግ ከፈለጉ ግን ወደተንዲምና ወደ መሳሰሉት ከሐረም ክልል ውጪ ወደሆነ ሰፍራ በመሄድ ነው ኢሕራም የሚያደርጉት።

5 በአየር የሚሄድ የሆነ ሰው በራሪው ኢሕራም በማድረጊያ ሰፍራው (በሚቃቱ) ትይዩ ሲሆን ኢሕራም ያደርጋል። የኢሕራም ማድረጊያ ሰፍራውን (ሚቃቱን) ትይዩ ከመሆኑ በፊትም ለኢሕራም ይዘጋጃል። እንዲሁም የኢሕራም ልብስንም ይለብሳል። በራሪው ከኢሕራም ማድረጊያ ሰፍራ (ከሚቃቱ) ትይዩ ሲሆን ወዲያው ኢሕራም ያደርጋል። ከበራሪው እስኪወርድ ድረስ ሲጠብቅ ኢሕራሙን ማዘግየት አይፈቀድለትም። በራሪው ስለሚፈጥን ከኢሕራም ማድረጊያ ሰፍራው ኢሕራም ሳያደርግ እንዳያልፍ ከሰጋ በራሪው ኢሕራም ማድረጊያ ሰፍራውን ትይዩ ከመሆኑ በፊትም ለጥንቃቄ ያህል ተልቢያውን (ለበይከ አልላሁመ ለበይከ) መጀመር ይችላል።

ሁለተኛ፡ የሐጅ አፈፃፀም
አይነቶች እና ህግጋታቸው፡

የሐጅ አፈፃፀም አይነቶች
ሶስት ናቸው። እነርሱም
ተመቼዕ፣ አፍራድና ቂራን ናቸው።

1

ተመቱዕ እርድ ይዞ ላልመጣ ሰው በላጩ የሐጅ አፈፃፀም አይነት ነው። የተመቱዕ አፈፃፀምም፡ በሐጅ ወራት ውስጥ ዑምራን ኢሕራም ያደርጋል። ጦዋፍም አድርጎ በሶፋና መርዋ ከሮጠ በኋላ ከዑምራው ይፈታል። ከዚያም በዛው አመት ሐጅን ኢሕራም ማድረግ ነው።

2

ኢፍራድ ማለት፡ ሐጅን ብቻ ኢሕራም ማድረግ ነው። መካ የገባ ጊዜም ጦዋፈል ቁዱም (መካ የመግባት ጦዋፍ) ማድረግ ሱና ይሆንለታል። ከዚያም ለሐጅ ማድረግ የሚጠበቅበትን በሶፋና መርዋ ይሮጣል። ነገር ግን ፀጉሩን አይላጭምም አያሳጥርምም። ከኢሕራሙም አይፈታም። ይልቁንም የዒድ እለት ጀምረተል ዐቀባ ዘንድ ከወረወረ በኋላ ከኢሕራሙ እስኪፈታ ድረስ በኢሕራም ላይ እንዳለ ይቆያል። በሶፋና መርዋ መርጥን ለሐጅ የሚያደርገውን ጦዋፍ (ጦዋፈል ኢፋዲ) ካደረገ በኋላ ለመርጥ ማዘግየት ይችላል።

3

ቂራን፡ ዑምራንና ሐጅን ባጠቃላይ (ለበይከ አልላሁመ ዑምረተን ወሐጃ) በማለት አንድ ላይ አጣምሮ ኢሕራም ማድረግ ነው።

የቂራንን የሐጅ አፈፃፀም ኢሕራም ያደረገ ሰው የኢፍራድን የሐጅ አፈፃፀም ኢሕራም ያደረገ ሰው እንደሚሰራው ነው የሚሰራው፤ ነገር ግን የቂራንን ሐጅ አፈፃፀም ኢሕራም ያደረገ ሰው በርሱ ላይ እርድ ሲኖርበት የኢፍራድን የሐጅ አፈፃፀም ኢሕራም ያደረገ ሰው ግን እርድ የለበትም።

هدية
HÄDIYAH

ሶስተኛ: የኢሕራም አፈፃፀም እና
ህግጋቶቹ:

ኢሕራም ማድረግ ለፈለገ ሰው ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን መፈፀሙ የተደነገገ ነው፡

1 ገላ መታጠብ፡ ይህም ለወንድም ይሁን ለሴት የወር አበባና የወሊድ ደም ላይ ላለች ሴት ሳይቀር አፅንዖት የተሰጠው ሱና ነው።

2 ከዑድ ቅባት ወይም ከሌላ ካገኘው ጥሩ መእዛ ካለው ቅባት ጭንቅላቱንና ዲሙን መቀባት፡፡ የተቀባው ቅባት ወይም ሽቶ ከኢሕራም በኋላም መቅረቱ ምንም ጉዳት የለውም። ሴት ከሆነች ግን ባዳ ወንዶች እንዳያሸቱት ሲባል ሽታ ያለውን ቅባት መቀባት አይፈቀድላትም።

3 የኢሕራም ልብስ መልበስ፡ ይህም ሽርጥና ኩታ ነው። ነጫጭና ንፁህ ወይም አዳዲስ መሆናቸው ደም ሱና ነው።

ሴት ልጅ ግን በጌጥ እስካልተጋለጠች ድረስ የፈለገችውን ልብስ ለብሳ ኢሕራም ታደርጋለች። ነገር ግን ኒቃብና ጓንት ከመልበስ ትቆጠባለች። ፊቷንና እጇንም ከነዚህ ውጪ ባለ ልብስ ትሸፍናለች።

4

ሶላቱ ግዴታም ይሁን ሱና የተደነገገ ከሆነ ሶላት በኋላ ኢሕራም ማድረግ፤ ይህ ግን ግዴታ አይደለም። ዑምራ ከሆነ የሚያደርገው (ለበይክ አልላሁምመ ዑምረተን) የኢፍራድን የሐጅ አፈፃፀም ከሆነ የሚያደርገው (ለበይክ አልላሁምመ ሐጅጀን) የቂራንን የሐጅ አፈፃፀም ከሆነ የሚያደርገው ደግሞ (ለበይክ አልላሁምመ ዑምረተን ወሐጅጀን) ይበል። ኢሕራም ማድረግ የፈለገ ሰው የሐጅ ወይም የዑምራ ስነ ስርዓቱን አሟልቶ ከመሰራት የሚያደርግ ነገር ይከሰታል ብሎ ከፈራ ኢሕራም ሲያደርግ (የሚያግደኝ ነገር ከተከሰተ የኢሕራም ፍፃሜ የታገድኩበት ቦታ ነው።) በማለት መሰፈርት ማሰቀመጥ ይፈቀድለታል። ኢሕራም ሲያደርግ ይህንን መሰፈርት ካሰቀመጠ በኋላ የሐጁን ወይም የዑምራውን ስነ ስርዓት ከመሙላት የሚያግደው ነገር ከተከሰተ በዛው ወቅት ከኢሕራሙ ይፈታል። ከዛ በኋላ የሚጠበቅበት ሌላ ግዴታ የለበትም።

5

ከዚያም ተልቢያ አብዝቶ ይበል: አፈፃፀሙም (ለበይክ አልላሁምመ ለበይክ፡ ለበይክ ላ ሸሪክ ለክ ለበይክ፡ ኢንሳል ሐምደ ወንኒዕመተ ለክ ወልሙልክ ላ ሸሪክ ለክ) ወንድ ከሆነ ተልቢያውን ሲል ድምፁን ከፍ ያደርጋል። ሴትም ብትሆን ባዳ ወንዶች ባሉበት ቦታ እስካልሆነች ድረስ ድምጿን ከፍ ታደርጋለች።

ሰውዬው (ለበይክ) ማለቱ ትርጉሙ፡ ጌታዬ ሆይ! ደግሜ ደጋግሜ ጥሪህን አቤት ብያለሁ። ሃሳቡም ሰውዬው የጌታውን ጥሪ ማክበሩንና ትእዛዙን ፈፃሚ መሆኑን እየገለፀ ነው። "ኢንሳል ሐምደ ወንኒዕመተ ለክ ወልሙልክ" (ሐምድ) ማለት ተመስጋኝን ውዴታንና ልቅናን ባቀፈ ምሉዕ ባህሪያት ማሞገስ ማለት ነው። ደጋግሞ ካመሰገነ ውዴሴ ይባላል። (ወንኒዕመተ) ማለትም ባሮቹ ፍላጎታቸው እንዲሳካ እና የሚጎዳቸው እንዲወገድ ፀጋ የሚውልላቸው አላህ ነው። (አልሙልክ) ማለት ንግስናም ያንተ ነው። አላህ ተባረከ ወተባላ ብቻ ነው ንጉሱ ማለት ነው። (ላ ሸሪክ ለክ) ማለት አላህ ብቸኛ በሆነበት ምሉዕ ባህሪያት እንድም የሚገራው የለም ማለት ነው። አላህ ብቸኛ የሆነበትም ነገሮች ለምሳሌ ንግስና፣ መፍጠር፣ ማስተናበርና ተመላኪነት ይጠቀሳሉ። ከመጀመሩ ፈታዋና ረሳኢሉል ዑወይሚን (96/22) አጠር ተደርጎ የቀረበ።

ከዚያም ተልቢያ አብዝቶ ይበል፡ እፈፃፀሙም (ለበይከ አልላሁም መለበይክ፣ ለበይከ ላ ሸሪክ ለከ ለበይክ፣ እንነል ሐምደ ወንጌዕመተ ለከ ወልሙልክ ላ ሸሪክ ለክ) ወንድ ከሆነ ተልቢያውን ሲል ድምፁን ከፍ ያደርጋል። ሴትም ብትሆን ባዳ ወንዶች ባሉበት ቦታ እስካልሆነች ድረስ ድምፇን ከፍ ታደርጋለች። ኢሕራም ላይ ያለ ሰው ተልቢያ ማብዛት ይገባዋል። በተለይ ሁኔታዎችና ወቅቶች ሲለዋወጡ ለምሳሌ ከፍታ ሲወጣ ወይም ቁልቁለት ሲወርድ ወይም ምሽት ወይም ንጋት ሲደርስ ተልቢያ አብዝቶ ይበል።

ተልቢያ ማድረግ የዑምራ እፈፃፀም ላይ ከሆነ ኢሕራም ካደረገበት ወቅት ጀምሮ ጦዋፍ ማድረግ እስኪጀምርበት ድረስ፤ የሐጅ እፈፃፀም ላይ ከሆነ ደግሞ ኢሕራም ካደረገበት ወቅት ጀምሮ የዒድ እለት ጀምረተል ዐቀባን መወርወር እስኪጀምርበት ጊዜ ድረስ ማለቱ የተደነገገ ነው።

6

አንድ ኢሕራም ያደረገ ሰው ከኢሕራሙ እስኪፈታ ድረስ ሙሕሪም የሚከለከላቸው ነገሮችን ከመዳፈር መጠንቀቅ ግዴታው ነው።

አራተኛ፡ ኢሕራም ላይ ክልክል የሆኑ ነገሮች

ኢሕራም ላይ ክልክል የሆኑ
ነገሮች የሚከተሉት ናቸው:

1

ስውነቱ ላይ የሚገኝን ማንኛውንም ፀጉር መላጩት ወይም ማሳጠር፤

2

የእግርንም ይሁን የእጅ ጥፍርን ሙሉ ለሙሉም ይሁን የተወሰነውን መቁረጥ፤

3

ከጭንቅላት ጋር የሚነካካ በሆነ ነገር ጭንቅላትን መሸፈን፤ ለምሳሌ፡ ኮፊያና ጥምጣም፣ ኩታን ወይም መሀረብ ጭንቅላት ላይ ማኖር ወይም ብርድልብሰ ወይም ካርቶንና ከነዚህ ውጪም መስል ነገሮችን ለጭንቅላት መሸፈኛ የሚታሰቡ ነገሮችን ጭንቅላት ላይ ማድረግ ነው። ይህ ክልከላ ግን ሴቶችን ሳይሆን ወንዶችን ብቻ ነው የሚመለከተው።

4

የተለመደውን በስውነት ልክ ተለክተው የሚዘጋጁ ልብሶችን በተለመደው መልኩ መልበስ ነው፤ ለምሳሌ ያህል የተሰፉ ሙሉ ልብሶች፣ ሱሪ፣ ጀለቢያ፣ ካልሲ፣ ጓንት ይጠቀሳሉ። ይህ ግን ሴቶችን ሳይሆን ወንዶችን ብቻ የሚመለከት ነው። ሴት ልጅ የምትከለከው፡

ኒቃብ ወይም ማንኛውም ኒቃብን የመሰሉ ፊት መሸፈኛዎችን መልበስ ነው፤ ባዳ ወንዶች ፊት ግን መሸፈኛው ከፊቷ ጋር ቢነካካ እንኳ በተለመደው ፊት መሸፈኛ ፊቷን የመሸፈን ግዴታ አለባት። ፊቷን ስትሸፍን ከፊቷ ጋር እንዳይነካካ በሚል ማሰሪያ ነገር ወይም የመሳሰሉትን ማኖር አይደነገግላትም። ይህ የተደነገገ መሆኑን የሚጠቁምም ምንም ማሰረጃ የለም።

እጆቿ ላይ ጓንቶችን ማጥለቅም ትከለከላለች፤ ባዳ ወንዶች ፊት ግን እጆቿን ዓባያዋ ውስጥ በመክተት የመሸፈን ግዴታ አለባት።

5 ሰውነቱን ወይም የኢሕራም ልብሱን ሽቶ መቀባት፤

6 የየብስ እንስሶችን አድኖ መግደል ወይም ባይገድሉ እንኳን የማደን ሙከራ ማድረግ፤

7 ለራሱም ይሁን ለሌላ ሰው ማጨት፤

8 ኒካሕ ማሰር፤

9 ከግንኙነት ውጪ ያለ የሰሜት መነካካትም ለምሳሌ መሳምና በሰሜት መተሻሸት፤

10 ግብረ ስጋ ግንኙነት ማድረግ፤

አምስተኛ: የጠዋፍ አፈፃፀም

1

ኢሕራም ያደረገ ሰው መስጂደል ሐራም ሲገባ ቀኝ እግሩን ማስቀደሙ ሱና ነው። መስጂድ ሲገባ የሚባለውን ዱዓም ይበል። መስጂድ ሲገባ ከሚባሉ ዱዓዎች መካከል እጅግ የተረጋገጠው ዱዓ "አልላሁሙ-ፍተሕ ሊ ኦብዋበ ረሕመቲክ" ትርጉሙም "አላህ ሆይ! የእዝነት በርህን ክፈትልኝ" ማለት ነው። ይህን ዱዓ የሚለውም መስጂደል ሐራም ሲገባ ብቻ ሳይሆን ማንኛውም መስጂድ ሲገባ ነው።

2

ጠዋፍ መጀመር የፈለገ ጊዜ "የኢድጢባዕ" አለባበስ ይለብሳል። አለባበሱም፡ የኩታውን መሃል ቀኝ ብብቱ ሰር በመክተት የኩታውን ጫፎች በግራ ትከሻው ላይ ማድረግ ነው። ጠዋፍ አድርጎ እንደጨረሰም ኩታውን ከጠዋፍ በፊት ወደነበረበት አለባበስ ይመልሰዋል። የኢድጢባዕ አለባበስ የሚፈፀመው በጠዋፍ ወቅት ብቻ ነው።

3

ቀጥሎ ወደ ሐጀረል አሰወድ (ጥቁሩ ድንጋይ) ቀደም በማለት በቀኝ እጁ ጥቁሩን ድንጋይ በመዳበስ ይሰመዋል፤ መሳሙ ካልገራለት በእጁ ይዳብስና እጁን ይሳም፤ ይህም ካልገራለት በእጁ ሰላም ይለዋል ወይም እንደ ዘንግና የመሳሰሉት ነገር በመዳበስ ይሰመዋል። ይህም ካልገራለት ወደ ሐጀረል አሰወድ በመዞር እጁን ወደርሷ በመጠቆም እጁን ሳይሰም ያልፋል። በላጩ ምንም ሳይገፋፋ ሰዎችን ሳያውክና በሰዎች ሳይታወክ መፈፀም ነው።

4 ጥቁሩን ድንጋይ ሲዳብስ ወይም ወደርሱ ሲጠቁም (አላሁ አክበር) ይበል።

5 ከዚያም ቀኝ አቅጣጫን በመያዝ በይተል ሐራምን በግራው በኩል ያደርጋል። ሩክነል የማኒ ጋር ሲደርስ ሳይሰመው ይዳብስዋል። ይህም ካልገራለት ምንም ሳይገፋፋም በእጇም ወደርሱ ሳይጠቁም ያልፋል።

6 በሩክነል የማኒ እና ሐጀረል አሰወድ መካከል ሲደርስ (ረብበና አቲና ፊ ዱንያ ሐሰነተን ወፊልአኸረቲ ሐሰነተን ወቂና ዓዛበን-ናር) ይበል። ትርጉሙም (ጌታችን ሆይ! በምድረ አለም ደግን ነገር (ፀጋን) በመጨረሻይቱም አገር ደግን ነገር (ገነትን) ሰጠን፤ የእሳትንም ቅጣት ጠብቀን።) ማለት ነው።

7 በሐጀረል አሰወድ በኩል ባለፈ ቁጥር በእጇ ወደርሱ በመጠቆም (አላሁ አክበር) ይላል።

8 በተቀሩት የጠዋፍ ዙሮች የፈለገውን ዚክር፣ ከዱዓና ቁርአን ይበል።

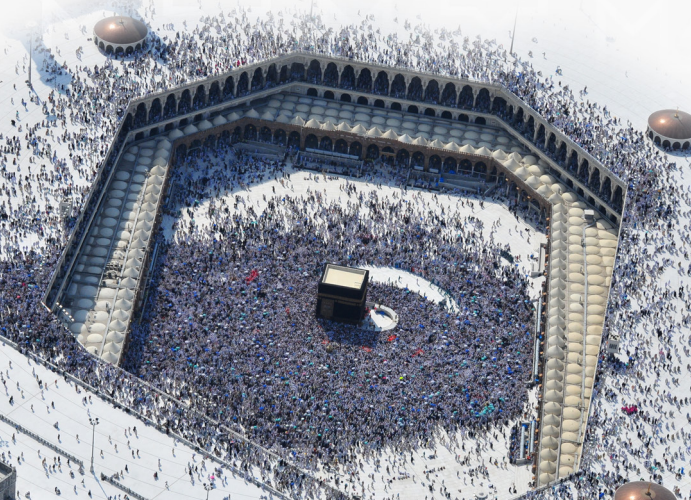

9

ሱናው በሶስቱ የመጀመሪያ ዙሮች ሶምሶማ ማድረግ ነው። ሶምሶማ ማለት፡ እርምጃዎችን ከማቀራረብ ጋር ፈጠን ያለ አረማመድ መራመድ ነው። የተቀሩትን አራት ዙሮች ግን የተለመደውን እርምጃ እንጂ የሚራመደው ሶምሶማ አያደርግም።

10

ጦዋፋን አሟልቶ እንደጨረሰ ወደ መቃም ኢብራሂም በመሄድ ይህንን ይላል፡ (ወትተኪዙ ሚም-መቃሚ ኢብራሂም ሙሶላ) ትርጉሙም (ከኢብራሂምም መቆሚያ መሰገጃን አድርጉ።) ማለት ነው። ቀጥሎ ከገራለት ከመቃሙ ኢብራሂም ኋላ ሁለት ረከዓን ይሰግዳል። ካልገራለት ደግሞ መሰጂዱ ውስጥ በሚገኝ ማንኛውም ሰፍራ ይሰግዳል። በመጀመሪያው ረከዓ ከፋቲሐ በኋላ (ቁል ያ አይዩሃል ካፊሩን) ይቀራል። በሁለተኛው ረከዓ ደግሞ ከፋቲሐ በኋላ (ቁል ሁወሊሁ አሐድ) ይቀራል።

ስድስተኛ፡ የሰዕይ (የመርጥ) አፈፃፀም

1

ከጠዋፍና ከሁለቱ ረከዓዎች ያጠናቀቀ ጊዜ ወደ መሮጫ ሰፍራ ይወጣል። ወደ ሶፋ የቀረበ ጊዜ ይህንን ይላል፡ (እንነሱ-ሰፋ ወልመርወተ ሚን ሸዓኢሪልላሏ) ትርጉሙም (ሰፋና መርዋ ከአላህ (ትእዛዝ መፈፀሚያ) ምልክቶች ናቸው።) ማለት ነው። ከዚያም "አላህ ከጀመረበት እጀምራለሁ።" ይላል።

2

ቀጥሎ ካዕባን መመልከት እስኪችል ወይም ወደ ካዕባ እቅጣጫ ዞሮ ካዕባን እስከሚቅጣጭ ድረስ ወደ ሰፋ ይወጣል። እንዲህ በማለት አላህን በመነጠል ተክቢራ ይላል፡ (ላ ኢላሃ ኢለላህ ወሕደሁ ላ ሸሪክ ለህ፤ ለሁል ሙልኩ ወለሁል ሐምዱ ወሁወ ዐላ ኩሊ ሸይኢን ቀዲር፤ ላ ኢላሃ ኢለላሁ ወሕደህ፤ አንጀዘ ወዕደህ፤ ወነሰረ ዐብደህ፤ ወሀዘመል አሕዛብ ወሕደህ) (ትርጉሙም፡ ከአላህ በቀር በእውነት የሚመለክ አምላክ የለም፤ ለርሱም ተጋሪ የለውም፤ ንግሥናም የርሱ ብቻ ነው፤ ምስጋናም ለርሱ ብቻ የተገባው ነው፤ እርሱ በሁሉም ነገር ላይ ቻይ ነው፤ ከአላህ በቀር በእውነት የሚመለክ አምላክ የለም፤ ብቸኛ አምላክ ነው፤ ቃሉንም ፈፀመ፤ ባርያውንም ድልን አቀዳጀ፤ ብቻውን ሆኖ ስብሰቦችን አሸነፈ።) የሚለውን ውዳሴ ሶስት ጊዜ ደጋግሞ ይበል። በየመሃሉም ዱዓ ያድርግ።

3

ቀጥሎም ከሰፋ ወደ መርዋ እየተራመደ ይወርዳል። አረንጓዴው ምልክት ዘንድ ሲደርሰም በደንብ ይሮጣል። ሁለተኛው አረንጓዴ ምልክት ዘንድ ሲደርሰ ደሞ የተለመደ እርምጃውን ይራመድ። ለሴት ልጅ በደንብ መሮጥ አልተደነገገም።

4

መርዋ ዘንድ የደረሰ ጊዜ ሰፋ ላይ የፈፀመውን (ሁለተኛው እንቀፅ ላይ ቀደም ብሎ የተጠቀሰውን) አምሳያ ማድረግ ተደንግጎለታል።

5

ከዚያም ከሶፋ ወደ መርዋ እየተራመደ ይወርዳል። አረንጓዴው ምልክት ዘንድ ሲደርሰም በደንብ ይሮጣል። ሁለተኛው አረንጓዴ ምልክት ዘንድ ሲደርሰ ደሞ የተለመደ እርምጃውን ይራመድ።

6

ሰባት ዙር እስኪሞላ ድረስም በዚሁ መልኩ
ይፈፀማል። ከሶፋ ተነስቶ መርዋ እስኪደርስ ያለው ጉዞ
አንድ ዙር ይባላል። ከመርዋ ወደ ሶፋ ሲመለስ ደግሞ
ሁለተኛ ዙር ይባላል።

7

እየሮጠ ሳለም የፈለገውን ዚክር፣ ዱዓና ቁርአን
ይበል።

ስባተኛ፡ ፀጉርን የመለጨትና የማሳጠር አፈፃፀም

1 ዑምራ ኣድራጊው ጦዋፋንና መርጡን እንዳሟላ ወንድ ከሆነ ጭንቅላቱን መላጨቱ ወይም ማሳጠሩ ግዴታ ነው። ሱናው መላ የጭንቅላትን ፀጉር መላጨት ወይም ማሳጠር ነው።

2 ዑምራው የተፈፀመው እስከ ሐጅ ድረስ ባለው ጊዜ የጭንቅላት ፀጉር ድጋሚ በማይበቅልበት ለሐጅ ወቅት ትንሽ ሲቀረው በሆነበት ወቅት ካልሆነ በቀር መላጨት ከማሳጠር በላይ ነው። ለሐጅ ትንሽ ሲቀረው ከሆነ ግን በማሳጠር ላይ ብቻ ይቆጠብ።

3 ዑምራ ኣድራጊዋ ሴት ከሆነች ከፀጉሯ ጫፍ የጣት ክፋይ ያህል ታሳጥር።

4 በኢፍራድም ይሁን ወይም በቂራን ሐጅን ኢሕራም ያደረገ ሰው የዒድ እለት ጀምረተል ዐቀባ ዘንድ ከወረወረ በኋላ እንጂ ፀጉሩን አይቁረጥ።

ዑምራ ኣድራጊና የተመቱዕ ሐጅን ኢሕራም ያደረገ ሰው የዑምራውን አምልኮ በዚህ ያጠናቅቃል።

هدية
HÄDIYAH

የሐጅ አፈፃፀም

የመጀመሪያው፡ ሐጅን ኢሕራም ማድረግ፡

1

ሐጅ ማድረግ ለፈለገ ሰው ሱናው የተርዌያ ቀን ማለትም የዙልሒጃ ሰምንተኛው ቀን ረፋድ ላይ ሐጅ ማድረግ ካሰበበት ቦታ ኢሕራም ማድረጉ ነው። መካ ውስጥ ወይም ከሚቃት (ኢሕራም ማድረጊያ ክልል) በታች ከሆነ ካለበት ሰፍራ ኢሕራም ያደርጋል። ያለበለዚያ ከሚያልፍበት ሚቃት (ኢሕራም ማድረጊያ ክልል) ኢሕራም ያደርጋል።

2

ለዑምራ ኢሕራም ሲያደርግ የሰራውን አምሳያ እንደ ገላ መታጠብ፣ ሽቶ መቀባት፣ ሶላት መሰገድና የመሳሰሉትን ሐጅን ኢሕራም ሲያደርግም ይፈፅማል። ለሐጅ ኢሕራም ማድረግን በመነየት ተልቢያ ያደርጋል። ሐጅ ላይ የሚያደርገው ተልቢያ ለዑምራ ከሚያደርገው ተልቢያ ጋር ተመሳሳይ ነው። ነገር ግን ለሐጅ ተልቢያ ሲል (ለበይከ ዑምራህ) ከሚለው ፋንታ (ለበይከ ሐጅን) ነው የሚለው።

3

ኢሕራም ማድረግ የፈለገ ሰው የሐጅ ወይም የዑምራ ስነ ስርዓቱን አሟልቶ ከመሰራት የሚያደናቅፈኝ ነገር ይከሰታል ብሎ ከፈራ ኢሕራም ሲያደርግ (የሚያግደኝ ነገር ከተከሰተ የኢሕራሜ ፍፃሜ የታገድኩበት ቦታ ነው) በማለት መስፈርት ማሰቀመጥ ይፈቀድለታል። ኢሕራም ሲያደርግ ይህንን መስፈርት ካሰቀመጠ በኋላ የሐጅን ወይም የዑምራውን ስነ ስርዓት ከመሙላት የሚያግደው ነገር ከተከሰተ በዛው ወቅት ከኢሕራሙ ይፈታል። ምንም የማድረግ ግዴታም አይኖርበትም።

4

ከዚያም ተልቢያ አብዝቶ ይበል፡ አፈፃፀሙም (ለበይከ አልላሁምመ ለበይከ፣ ለበይከ ላ ሽሪከ ለከ ለበይከ፣ ኢንከል ሐምደ ወንኒዕመተ ለከ ወልሙልከ ላ ሽሪከ ለከ) ወንድ ከሆነ ተልቢያውን ሲል ድምፁን ከፍ ያደርጋል። ሴትም ብትሆን ባዳ ወንዶች ባሉበት ቦታ እስካልሆነች ድረስ ድምፇን ከፍ ታደርጋለች። ኢሕራም ላይ ያለ ሰው ተልቢያ ማብዛት ይገባዋል። በተለይ ሁኔታዎችና ወቅቶች ሲለዋወጡ ለምሳሌ ከፍታ ሲወጣ ወይም ቁልቁለት ሲወርድ ወይም ሞሽት ወይም ንጋት ሲደርስ ተልቢያ አብዝቶ ይበል።

5

ተልቢያን ማለት ከኢሕራም ጀምሮ የዒድ እለት ጀምረተል ዐቀባ ዘንድ መወርወር እስኪጀምር ድረስ የተደነገገ ነው።

6

አንድ ኢሕራም ያደረገ ሰው ከኢሕራሙ እስኪፈታ ድረስ ሙሕሪም የሚከለከላቸውን ነገሮች ከመዳፈር መጠንቀቅ ግዴታው ነው።

ሁለተኛ: በሚና ማደር

ቀጥሎ በስምንተኛ ቀን ወደ ሚና መሄዱ ሱና ነው። በሚናም ዙህርን፣ ዐሰርን፣ መግራብን፣ ዒሻንና ፈጅርን (ባለአራት ረከዓዎቹን ወደ ሁለት ረከዓ) እያሳጠረ ሳይሰበሰብ ይሰግዳል። ይህም ነቢዩ ስለላሁ ዐለይሂ ወስለም ሚና ላይ ሳይሰበሰቡ አሳጥረው ይሰግዱ ስለነበር ነው።

ሶስተኛ የዐረቅ ምድር ላይ መቆምና መከደሊት ማድረግ፡

1 የዐረፋ ቀን የዘጠነኛው ቀን ፀሐይ ስትወጣ ከሚና ወደ ዐረፋ ይጓዛል። ፀሐይ ወደ መግቢያዋ እስክትዘነበልም ድረስ ከገራለት ወደ ነሚራ ወርዶ ያሳልፋል። ያለበለዚያ ግን ወደ ነሚራ ባይወርድም ችግር የለውም። ወደ ነሚራ መውረድ ሱና ነው።

2 ፀሐይ ወደ መግቢያዋ ስትዘነበልም **ዙህርና ዐሰርን ሁለት ሁለት ረከዓ ይሰግዳል።** ነቢዩ (የአላህ ሶላትና ስላም በርሳቸው ላይ ይሰፈንና) እንደፈፀሙት ሁለቱንም በአንድ ወቅት ጀምሮ ተቅዲም አድርጎ (ማለትም በዝሁር ወቅት) ሰብሰቦ ይሰግዳቸዋል።

3 በመቀጠል ሶላት ከሰገደ በኋላ ዚክርና ዱዓ በማድረግ፤ ወደ አላህ ዐዘ ወጀል በመዋደቅ ይጠመዳል። ወደ ቂብላ በመዞርም እጁን ከፍ አድርጎ ዱዓ ያደርጋል።

4 በዚህ ታላቅ ሰፍራ በቆሙ ወቅት አብዛኛው የነቢዩ (የአላህ ሶላትና ስላም በርሳቸው ላይ ይሰፈንና) ዱዓ "ላኢላሃ ኢለሷሁ ወሕደሁ ላሽሪከ ለህ፤ ለሁል ሙልኩ ወለሁል ሐምዱ ወሁወ ዐላ ኩሊ ሸይኢን ቀዲር" (ትርጉሙ፡ ከአላህ በሰተቀር በእውነት የሚመለክ አምላክ የለም፤ ብቸኛ ነው ለእርሱ ምንም ተጋሪ የለውም፤ ንግሰና ሁሉ ለእርሱ ነው፤ ምስጋናም ሁሉ ለእርሱ ነው፤ እርሱ በሁሉ ነገር ላይ ቻይ ነው) የሚለው ነበር።

5 ድካም ከተሰማውና ከጓደኞቹ ጋር ጠቃሚ ወሬዎችን በማውራት ማረፍ ከፈለገ ወይም የገራለትን ጠቃሚ መጽሐፍትን ማንበብ ከፈለገ በተለይ በዛን ቀን በአላህ ላይ ያለው ተስፋ እንዲጠነክር የአላህን ቸርነትና የሰጦታውን ታላቅነት የሚገልፁ መጽሐፍትን ማንበቡ ይመረጣል። ቀጥሎ በዱዓው ወደ አላህ ወደመዋደቁ ይመለሳል። የቀኑን የመጨረሻ ክፍል በዱዓ ለመጠቀም ጥረት ያድርግ። ምርጡ ዱዓ የዐረፋ ቀን ዱዓ ነውና።

6 የዐረቅ ቀን ፀሐይ ስትጠልቅም ወደ ሙዝደሊፋ ይጓዝ።

7 ሙዝደሊፋ ሲደርስም መግራብን ሶስት ረከዓ ዒሻን ደግሞ ሁለት ረከዓ አድርጎ በአንድ ወቅት ስብስቦ ይሰግዳቸዋል።

8 እኩለ ሌሊት ከሆነ በኋላ ካልሆነ በቀር ሙዝደሊፋ አልደርስም ብሎ ከፈራ ሙዝደሊፋ ባይደርስም እንኳ ባለበት ቦታ ይሰግዳቸዋል። ሶላቱን ከእኩለ ሌሊት በኋላ አዘግይቶ መሰገድ አይፈቀድለትም።

9 ሙዝደሊፋ ያድራል። ጎህ መውጣቱን ሲያረጋግጥ ፈጅርን አዛንና ኢቃም ብሎ በጊዜ ይሰግዳል።

10 ከዚያም በደንብ ወገግ እስኪል ድረስ መሽዓረል ሐራም ዘንድ አላህን እየነጠለና እያላቀ እንዲሁም የፈለገውን ዱዓ እያደረገ ያሳልፋል። ወደ መሽዓረል ሐራም መሄድ ካልገራለት ባለበት ቦታ ሆኖ ዱዓ ያደርጋል። ይህም ነቢዩ (የአላህ ሶላትና ሰላም በርሳቸው ላይ ይሰፈንና) እንዲህ ሰላሉ ነው፡ "እኔ እዚህ ቆሜያለሁ። ጀምሮ (ሙዝደሊፋ) ባጠቃላይ መቆሚያ ነው።" ዚክርና ዱዓ በሚያደርግበት ወቅት ወደ ቂብላ ዞርና እጆቹን ከፍ አድርጎ መሆን አለበት።

አራተኛ: የዒድ እለት ሥራዎች:

1 ንጋቱ በጣም ወገግ ያለ ጊዜ ፀሐይ ከመውጣቱ በፊት ከመዝደሊፋ ወደ ሚና ይመለሳል። ዋዲ መሐሰሲር ሲደርስ ፍጥነቱን ይጨምራል።

2 ሚና የደረሰ ጊዜም ጀምረተል ዐቀባ ዘንድ አንድ በአንድ እያደረገ አከታትሎ ሰባት ጠጠር ይወረውራል። እያንዳንዱ ጠጠርም የተምር ፍሬ ያህል የሚጠጋ መጠን ያለው መሆን አለበት። ከየሁሉም ውርወራ ጋርም ተክቢራ ይበል። ጀምረተል ዓቀባ መካን ቀጥላ ያለቸውና የመጨረሻቸው መወርወሪያ ናት።

3 ቀጥሎ ከገራለት እርዱን ይረድ።

4 ቀጥሎ ወንድ ከሆነ ይላጭ ወይም ያሳጥር። መላጩ ግን በላጭ ነው። ሴት ከሆነች ደሞ ለርሷ የተደነገገላት መላጩት ሳይሆን ማሳጠር ነው።

5 ከወረወረና ከተላጩ የመጀመሪያውን ከሐጅ ኢሕራም መፈታት ተፈቷል ወይም አጠናቋል። ግንኙነት ከመፈፀም ውጪ ቀደም ብሎ የተከለከለው ሁሉ ይፈቀድለታል።

6 ቀጥሎ ወደ መካ በመውረድ ጠዋፈል ኢፋዲን ጠዋፍ ያደርጋል። ቀጥሎ ኢሕራም ያደረገው የተመቼዕን የሐጅ አፈፃፀም ከሆነ የሐጁን መርጥ በሰፋና መርዋ መካከል ይሮጣል። የኢፍራድን ወይም የቂራንን የሐጅ አፈፃፀም ከሆነ ኢሕራም ያደረገው የመግቢያ ጠዋፍ (ጠዋፈል ቁዱም) ካደረገ በኋላ በሰፋና መርዋ መካከል ካልሮጠ ከጠዋፈል ኢፋዲ በኋላ ይሮጣል። ጠዋፋንና መርጡን እስከምሽት ድረስ ወይም እስከሁለተኛ ቀን ድረስ እንደተመቸው ማዘግየት ይችላል።

አምስተኛ: የአያመ ተሽሪቅ ተግባራት:

1

ከወረወረ፣ ከተላጩ፣ ጠዋፍ ካደረገና ከሮጠ ከሁሉም የኢሕራም ክልከላዎች ተፈቷል። ግንኙነት እንኳ ሳይቀር ሁሉም ነገርም ይፈቀድለታል።

2

ወደ ሚና በመመለስ የዙልሒጃን አሰራ አንደኛና አሰራ ሁለተኛ ቀን ምሽቶችን እዛው ያድራል። እዛው ሆኖ ከዘገየ ደግሞ የአሰራ ሶስተኛውን ምሽትም እዛው ያድራል።

3

ፀሐይ ወደ መግቢያዋ ስትዘነበልም በሶስቱም ጠጠር መወርወሪያ ውስጥ ጠጠሮችን ይወረውራል።

4

በአሰራ አንደኛው ቀን የመጀመሪያው ጠጠር መወርወሪያ ጋር ሰባት ጠጠሮችን አከታትሎ አንድ በአንድ ይወረውራል። በየሁሉም ውርወራም ተክቢራ ይላል። (ይህ ከመካ እጅግ የራቀውና ወደ መሰጂድ ኸይፍ ደግሞ ቅርብ የሆነው መወርወሪያ ቦታ ነው።) ቀጥሎ ትንሽ ቀደም ይልና የፈለገውን ዱዓ ረዘም ላለ ወቅት ያደርጋል። ረዘም ላለ ወቅት ዱዓ ማድረግና መቆም ከከበደው ሱናው እንዲገኝለት ያህል የገራለትን ቀለል እርጎ ዱዓ ያደርጋል።

5

ቀጥሎ በዚሁ መልኩ መካከለኛው ጠጠር መወርወሪያ ዘንድ ይወረውራል። ከርሷ በኋላም ዱዓ ያደርጋል።

6

ቀጥሎ ጀምረተል ዐቀባ ዘንድ በዚሁ መልኩ ይወረውራል። ነገር ግን ጀምረተል ዐቀባ ዘንድ ወርውሮ እንዳጠናቀቀ ዱዓ ሳያደርግ ይሄዳል።

7

ቀጥሎ በአስራ ሁለተኛ ቀንም ልክ እንደ አስራ አንደኛ ቀን ጠጠሮችን ይወረውራል። ጠጠሮችን ወርውሮ እንዳጠናቀቀ ከፈለገ በፍጥነት ከሚና ለቆ ይሄዳል።

8

ከፈለገ ደግሞ ቆይቶ እዛው ሚና የአስራ ሶስተኛ ምሽትን አድሮ ቀደም ብሎ በተጠቀሰው መልኩ ፀሐይ ወደ መግቢያዋ ከተዘነበለች በኋላ ሶስቱንም መወርወሪያ ዘንድ ይወረውራል። መዘግየቱ በላጭ ነው።

9

ሚና እያለ የአስራ ሁለተኛ ቀን ፀሃይ የጠለቀች ካልሆነ በቀር ወደ አስራ ሶስተኛ ቀን መዘግየቱ ግዴታ አይደለም። ሚና እያለ የአስራ ሁለተኛ ቀን ፀሐይ ከገባች ግን የአስራ ሶስተኛ ቀን ፀሐይ ወደ መግቢያዋ እስክትዘነበል ድረስ ጠብቆ ሶስቱ ጠጠር መወርወሪያዎች ዘንድ እስኪወረውር የመዘግየት ግዴታ ይኖርበታል።

10

ነገር ግን ሳይፈልግ የአስራ ሁለተኛ ቀን ፀሐይ ሚና እያለ ብትገባ ለምሳሌ ጓዙን ጠቅልሎ ወጥቶ በትራፊክ መጨናነቅና በመሳሰሉት እዛው ሚና እያለ ፀሐይ ብትገባበት የማደር ግዴታ አይኖርበትም። ምክንያቱም ፀሐይ እስክትገባ ድረስ የዘገየው ያለምርጫው ነውና።

ስድስተኛ፡ ጦዋፈል ወዳዕ (የመስናቢቻ ጦዋፍ፡

1

ከመካ ወደ ሃገሩ መመለስ የፈለገ ጊዜ ጦዋፈል ወዳዕ ሳያደርግ አይወጣም።

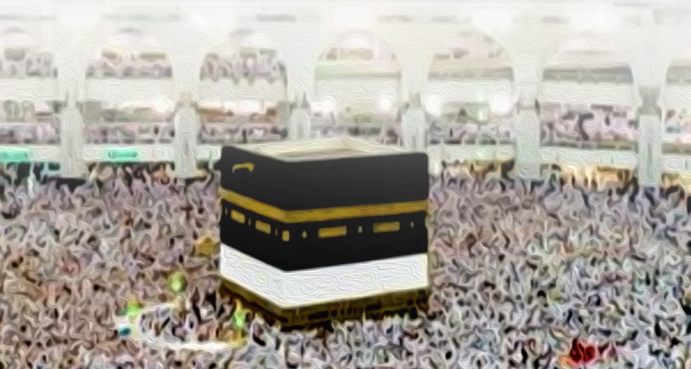
2

ነገር ግን የወር አበባና የወሊድ ደም እያየች ያለች ሴት የመስናበቻ ጦዋፍ ማድረግ አይጠበቅባትም። ከነቢዩ (ሶላሏሁ ዐላይሂ ወስለም) የመጣ ነገር ስለሌለ ለመስናበት የመስጂደል ሐራም በሩ ጋር መቆምም አይገባቸውም።

3

ወደ ጉዞ መውጣት የፈለገ ጊዜም የመጨረሻ ተግባሩን በአላህ ቤት ጦዋፈል ወዳዕ ማድረግ ይሁን።

ከጠዋፈል ወዳዕ በኋላ ጓደኞቹን ለመጠበቅ ወይም ሻንጣውን ለመጫን ወይም ለመንገዱ የሚያስፈልገውን ለመግዛት ከቀረ ችግር የለውም። ከጉዞ መዘግየትን እስካልነየተ ድረስ ጦዋፋን አይደግመውም። ለምሳሌ የቀኑ መጀመሪያ ላይ ሊጓዝ ፈልጎ ጦዋፈል ወዳዕን አደረገ። ቀጥሎ ለምሳሌ ጉዞውን ወደ ቀኑ መጨረሻ ቢያዘገይ የመጨረሻ ተግባሩ የአላህን ቤት መስናበት እንዲሆን ጦዋፋን መድገም ይጠበቅበታል።

HADIYAH
HAJI & MU'TAMR'S GIFT

هدية
هدية الحاج والمقيم

www.hadiyah.org.sa